

Crítica

ALBERCH, Ramon; ANTÓN, Javier; JIMÉNEZ, Montserrat; QUER, Josep. *Girona a l'època de la Il·lustració*. Girona: Cercle d'Estudis Històrics i Socials de Girona, 2001. 243 p.

ALBERCH, Ramon; BOIX, Lurdes; NAVARRO, Natàlia; VELA, Susanna. *Archivos y cultura: manual de dinamización*. Gijón: Trea, 2001. 173 p.

ARBONÈS, Jordi. *L'escala de Richter*. Barcelona: Proa, 2001. 184 p.

BALSALOBRE, Pep; ROSSICH, Albert. *Literatura catalana moderna, II*. Barcelona: UOC, 2001. 305 p.

BARRAL, Xavier. *Vitralls medievals de Catalunya*. Barcelona: Lunwerg, 2001. 276 p.

BAYER, Robert. *El Grup Escolar Malagrida*. Olot: Ed. El Bassegoda, 2000. 180 p.

BEZARES, Miquel. *Quan els avions cauen*. Barcelona: Empúries, 2001. 126 p.

BOADAS, Joan; CASELLAS, Lluís-Esteve; SUQUET, M. Àngels. *Manual para la gestión de fondos y colecciones fotográficas*. Girona: CCG, 2001. 428 p.

BOLAÑO, Roberto. *Nocturno de Chile*. Barcelona: Anagrama, 2000. 152 p.

BOLAÑO, Roberto. *Putas asesinas*. Barcelona: Anagrama, 2001. 232 p.

BORRÀS, Mercè. *Refugiats/des: 1936-1939. Girona: Diputació de Girona / Caixa de Girona*, 2000. 95 p.

BRAMON, Dolors. *De quan érem o no musulmans, textos del 713 al 1010*. Vic: Eumo / Institut d'Estudis Catalans, 2000. 427 p.

BUSSOT, Gerard. *Carrers, cases i arquitectes, dels inicis fins el 1931*. Sant Feliu de Guíxols: Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, 2000. 525 p.

Metodologia filològica i la lengua del imperio

Els models lingüístics d'Europa.

A cura de J. Cornellà i C. Juber. Universitat de Girona, Institut de Llengua i Cultura Catalanes. Girona, 2001. 160 pàgines.

A banda de dues ponències eminentment teòriques sobre metodologia filològica («Models teòrics actuals en lingüística històrica», de Christiane Marchello-Nizia, i «Sociolingüística retrospectiva i actual: cap a una modelització de la història de les llengües», de Jean Michel Eloy) en camps com la lingüística i la sociolingüística històriques, dos dels textos editats en el volum *Els models lingüístics d'Europa* es refereixen a l'ús efectiu de la llengua pròpia que determinats imperis han fet sobre els seus territoris conquerits: l'historiador de l'antiguitat i professor Josep Maria Nolla («Empúries de la Baixa República. Usos lingüístics en una ciutat cosmopolita») exposa amb sàvia clarividència com a partir dels materials epigràfics emporitans es pot deduir que entre la segona meitat del segle I aC i el segle I dC el llatí prengué a Empúries tots els àmbits d'ús tant al ja minorat ibèric com a la llengua grega; i Dieter Messner («La projecció del castellà a partir del Renaixement») basteix tota una sèrie de paral·lelismes entre la puixança del castellà durant

els segles XVI i XVII en els territoris dominats pels Àustries i la forta irrupció actual de l'angloamericà en moltes comunitats lingüístiques que fan ús de les noves tecnologies electròniques. El cinquè dels textos, «Les llengües romàniques (quines i quantes?) segons la romanística de l'últim terç de segle», de José Enrique Gargallo Gil, pretén ser una recensió dels criteris que els romanistes del segle XX han tingut en compte a l'hora de fixar un nombre o un altre de llengües romàniques. L'exposició del professor Gargallo, a més d'analitzar amb prou distància les controvèrsies conceptuals entre llengua i dialecte, acaba referint-se a realitats lingüístiques menors com el benasquès, el mirandès o el barranqueño.

El llibre *Els models lingüístics d'Europa*, tots els textos del qual són en llengua catalana, fou presentat a la Universitat de Girona aquest estiu passat durant la inauguració del VI Col·loqui Internacional «Problemes i mètodes d'història de la llengua», que es dedicà al professor Modest Prats. Tot i la lamentable absència d'una de les ponències (Francesco Sabatini, «Diversitat geolingüística i forces unificants en la història lingüística d'Itàlia»), aplega les ponències del V Col·loqui, dedicat a «Models lingüístics d'Europa» i realitzat a la Universitat de Girona el juliol de 1999. Com a tal, tenint en compte l'alta volada teòrica d'aques-

tes trobades, és recomanable —altament recomanable!— per a filòlegs de nivell i estudiants que tinguin uns mínims coneixements d'història i que estiguin prou avesats a la metodologia de la història de la llengua i a la terminologia específica del món de la lingüística sincrònica i diacrònica.

Daniel Ferrer

125 anys d'imatges de Figueres

PADRUSA, Inés

Història gràfica de Figueres. 125 anys de ciutat.

Figueres. Brau Edicions i Ajuntament de Figueres, 2001. 229 p.

Inés Padrosa acaba d'escriure un llibre d'història de Figueres. En aquesta ocasió la història de Figueres explicada a través dels documents fotogràfics. I aquest no és un exercici gens senzill, sobretot, com és el cas, quan no es vol convertir la fotografia en el farciment d'un text o en la il·lustració d'una cronologia, sinó en la protagonista documental de tot el discurs expositiu.

El llibre, en una acurada edició, posa de manifest des del primer moment l'esforç i la dedicació de l'autora a aquest projecte. En són una prova evident la llista d'agraïments, la relació de centres públics i privats d'on procedeixen les fotografies, així com la relació

de fotògrafs i editors de postals que apareixen al final de l'obra.

Un altre aspecte a remarcar és l'important treball de documentació realitzat. El caràcter polisèmic de les fotografies, és a dir, la diversitat de lectures que presenta una mateixa imatge, obliga a fer un important esforç d'identificació d'elements i de persones, al qual s'afegeix molt sovint la dificultat de la datació.

El llibre s'obre amb una imatge de 1868 (la del capgròs Berruga) i es tanca amb la de dos nens voluntaris dels Special Olympic del 2000. En aquest període, les imatges ens parlen ni més ni menys que del poble, o millor dit, dels diferents pobles que conviuen en el poble, i que van desfilitant i es van transformant i transformen el que avui és la ciutat de Figueres.

Les fotografies ens parlen de l'ensenyament i la formació, dels esports, el teatre, els orfeons, les cobles, els intel·lectuals, el sometent, els polítics, els obrers, les forces vives, les processons, els gimnastes, les colònies escolars, les visites oficials...

Però també, i paral·lelament a tot això, els documents ens mostren la pèrdua o la transformació d'espais públics i privats, el difícil encaix d'allò entès com a modernitat durant els anys 1960 i 1970 i la fal·lera d'esborrar edificis que avui ens semblarien imprescindibles

(la Cambra Agrícola, el Suís, la farmàcia Vidal, etc.).

La Guerra Civil de 1936-1939, els bombardeigs i l'apilonament dels fons artístics al castell de Sant Ferran, la primera missa a l'església parroquial l'any 1939, pràcticament enderrocada i amb el cel com a teulada. I els anys de postguerra, amb misses de campanya, desfilades i braços enlairats, la reconstrucció de l'església i la benedicció de les noves campanes, la construcció de l'hospital nou o la remodelació de l'Institut Ramon Muntaner.

Anys de Corpus i de manifestacions externes de religiositat, de Fires i festes de Santa Creu, de romiatges a la Salut de Terrades, de festes de la bicicleta i de gegants i capgrossos i de celebracions de dies de la victòria, almenys de la victòria d'uns sobre els altres.

I les visites de Franco, Miquel Mateu, Dalí, sempre tan excèntric, i Carles Fages de Climent, i els prínceps i després reis, i els veremadors, les primeres eleccions democràtiques, Tarradellas i Pujol, i el cisteller Salvador Domínguez, les germanes Sepulcre, teixidores de palma de Pasqua, el guitarrista Eusebi Solà i el constructor de tenores Joan Roca, i tantes i tants figuerenques i figuerencs anònims i per això tan importants i que sense cap mena de dubte donen veritable sentit a aquest llibre.

L'excel·lent treball d'Inés Padrosa reivindica d'una manera clara la importància del patrimoni fotogràfic en la interpretació i recuperació del nostre passat. Avançar en el desenvolupament d'estratègies que en garanteixin la seva conservació i difusió hauria de deixar de ser, encara a hores d'ara, una reivindicació per esdevenir una obligació assumida activament per les diferents administracions.

Joan Boadas i Raset

Una obra de referència sobre la parròquia

Puigvert, Joaquim M.
Església, territori i sociabilitat (s. XVII-XIX).
Eumo Ed.
Vic, 2001, 232 pàgines.

En aquest volum l'historiador Joaquim M. Puigvert presenta una síntesi interpretativa de la parròquia catalana durant l'Antic Règim, des del concili de Trento fins a les reformes liberals. Ho fa des del coneixement extern de l'Església, i amb un bagatge metodològic i d'investigació notable i rigorós; no en va aquest llibre és el fruit de molts anys de treball sobre l'Església catalana i, en particular, sobre la parròquia. És el resultat d'un llarg treball d'arxiu, però també de

la reflexió sobre la producció historiogràfica feta des de la mateixa institució. I aquesta reflexió no només parteix de la història comparada, sinó també, i potser sobretot, de l'anàlisi d'actors importants d'aquesta història: Puigvert ja ens havia donat a conèixer, en una obra anterior, modèlica, la figura del rector Calderó de Riudellots, i ara ens descobreix un prototipus de rector cultivat (il·lustrat?): el rector Mirambell de Sant Esteve Sesgueioles. No us penseu pas, però, que és una obra de personatges —encara que se n'hi presenten alguns de ben significatius—: el que fa *Església, territori i sociabilitat* (s. XVII-XIX) és donar les pautes necessàries per entendre les actuacions de l'Església-institució i sobretot — voldria recalcar-ho— de l'Església-comunitat, en la qual té una participació directa el poble, rural i urbà.

El llibre comença amb un primer capítol dedicat al govern del territori per part de l'Església. La divisió territorial, amb l'exemple del bisbat de Girona, efectuat a partir de les conferències morals de 1718, demostra una visió profunda del territori, de com s'havia dividit per efectuar la tasca pastoral; però també com aquestes demarcacions, a un nivell inferior, parroquial, comportaven problemes a l'hora de delimitar parròquies, posem per cas per cobrar el delme.